

Elofizetési árak:

Egész évre 10.—
Félévre 5.—
Negyedévre 2.50 —
Egy hóra 1.—
Egyes szám 4 kr

Megfelenik minden nap, vasárnap kivételével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Főpiacz, a város házában szemben.

Hirdetések:

Egy hasábos pont soronként 5 kr-ával számítatnak.



A dologkerülők.

Debreczen, február 5.

Az ország fő- és székvárosába a legutóbbi két ünnep alkalmából — a közbeeső hétfőt ráadásul véve — az ország 40 községéből körülbelül 70 munkakerülő napszamos gyűlt egybe, hogy szegény társainak filléreire Budapestet megláthassa és egyuttal a zsellerek sorsán is egyet lendítsen.

Nem nagyon szerénykedtek. Elnevezték magukat „földművesek”-nek és agyafurt eszmeeserék három napos láncolatát „kongresszus”-nak, és ebben nem hogy igazuk volt, mert a magyar sajtó jól értesültségének és alaposságának gyakran bámulatos fogyatékosságánál fogva el is érték, hogy ez a „magyar földművesek országos kongresszusa”-vá fujta föl a mozgalmat és csaknem kivétel nélkül országos jelentőséget tulajdonított neki.

Igen is, idővel az lehet belőle, ha a butaság és léhaság országos szervezkedését a kormány tétlenül nézi, ha fegyházak- vagy elmeógyógyintézetekbe való embereknek községről községre, megyéről-megyére terjedő izgatásait tétlenül tekinti és engedi, hogy a külföldről importált anarcsi ismussal „a szemünk láttára” ragályozzák meg végképen a mezei proletariátust.

Éppen ezért határozottan hibáztatunk kell azon hatóságnak az eljárását, mely a maga hatáskörében a fővárosban ország-világ csufjára ezt a hamis, bitort lobogó alatt egybegyűlt, mandátum-

nélküli söpredéket a „magyar földművesek” tiszteletreméltó nevében okvetetlenkedni, s a szociálisták jelszavait szajkolva, az erkölcstelenség és kárhuzatos forgalomzavar mételjét a romlatlan nép körébe a fővárosból szétárasztania engedte.

Azt mondja az ellenzéki bölcsesség, hogy „hadd halljuk hát, mi a bajuk és mit követelnek?” Mintha nem tudnók ezt, és mintha épen csak a budapesti „kongresszuson” kellett volna arról értesülnünk! Legfeljebb annyi haszon talán mégis kerül a liberá is baklövésből, hogy most már bokrétába kötve együtt látjuk mindazt az agyafurt perverzítást, mely a mi mezei munkásainak eddig — hála Isten — csak egy csekély töredékét inficziálta.

Mert nem a magyar földművességnek, de még csak a földbirtok nélküli mezei munkásosztály józanabb többségének se jellemző tulajdonsága, hogy az „Istent” a „házát” megtagadja. Akik a mostani kongresszuson e két szent fogalmat, melyek társadalmunk alapját képezik, tagadásba vették, a mi népünknek csak a söpredékéhez tartoznak. A magyar paraszt, igaz, nem nagyon szereti a párbért fizetni, gyakran összekülönbözik a papjával, de az Istent nem tagadja; szüntegy kelletlenül fizeti az adóját, szidja a kormányt, gyanusítja a hatóságot — köszönet az ellenzéki apitációknak — az öncsonkításig menő irtózáttal viseltetik vidékenként a hadkötelezettség iránt, de a hazának szent eszménye előtt tisztelettel meghajol. Akik

a mult napokban isten és haza ellen támadtak, sem a magyar földművesek sem a magyar földmunkások osztályát nem képviselték.

Annyival biztosabbra lehet venni, mert a „kongresszuson” oly képtelen fogalomzavar nyilvánult ugy a felszólalók nyilatkozataiban, mint a hozott határozatokban, amelyek mélyen alatta állanak a magyar földműves osztály értelmiségének még közepes színvonalán is. Visszataszító léhaság és tudatlanság nyilatkozott meg azon általánosan hangoztatott vádban, mely a mezei munkások bajaiért a „burzsoát” okozza. Tudva levő, hogy éppen annak a nyárspolgár, kereskedő- vagy iparosnak a földbirtokán vagy szőlőjében van a gazdának, c-ösznek, vinczellérnek napszamosnak legjobb dolga, aki minden szent ünnepen egyszer-egyszer nézhet utána jószágának s fizeti meg busásan földesuri kedv elését.

Mily képtelenség az a követelés, hogy az asszonyok munkája egyenlően díjaztassék a férfiakéval, hogy a gyermekek 14 éves korukig minden munkától foglalkozás- vagy szolgálattól eltiltassanak. Ezzel akarnak ők javítani sorukon? Mily agyafurt ellenmondás, felpanaszolni, hogy a földmunkásnak csak a nyár szakában van keresete és mégis kigunyolni a kormány gondoskodását, mely a mezei munkások körében a téli időre a házi ipart igyekszik meghonosítani! El akarják törölni a természetbeli javadalalmazást, mely kenyeret biztosít a munkás családjának, és csakis pénzben követelik a fizetést, a

TÁRGZA.

A halottkém.

Irta: Vértcei Arnold.

Egy orvos barátom, a ki ma is csak szegény falusi orvos, beszélte a következő történetet:

Nagyon szegény fiatalember voltam, a mikor az egyetemet elvégeztem s csak leczkék adásával szereztem össze nagy nehezen azt a pénzt, a mi a szigorlatra kellett. Most hát már doktor lettem volna, csak lett volna miből megélnem. Egy darabig még hanyódtam-vetődtem a fővárosban, mint annyi sok társam, várva a jó szerenését; de a jó szerenese csak azokat keresi föl, a kik fényesen berendezkednek a fogadására s elegáns szalonban várják, libériás inassal az előszobában.

Végre meguntam a várakozást, a küzködést s vidékre menekültem én is. Ott legalább nem hal meg az ember óhen s fiatal, kezdő orvos hálát adhat már azért is. Negyszáz forint fizetést kaptam, mint körorvos és halottkém. Valamivel kevesebbet mint az irnok a járásbírósnál s valamivel többet mint a főszolgabíró hajduja, de a hajdu kosztot és kvár-

télyt is kapott azonfölül, a mit én nem kaptam s egy öltözet ruhát és még két pár eszimat is, a mit én szintén nem kaptam.

De az ember ne panaszkodjék, én is lehettem volna hajdu, sőt járásbírósnál irnok is: senki sem kényszerített, hogy orvos doktor legyek; viselje sorját mindenki békével. Akeidenciám nekem is volt, nemesak az irnoknak, harminez krajezár minden látogatás után. Csakhogy a parasztok ritkán hittak olyan beteghez, a ki még élt, meghalni pedig nem igen akartak.

Ketten voltunk orvosok a kis paraszt mezővároskában. Egy öreg doktor, akinek három receptéből állt az egész tudománya, hanyag gondatlan vén ember, a ki régen elfelejtette a mit tanult s csak tarakozni tudott még. Ezt vitték minden uriházhoz az egész környéken. Aztán én, ki egyebet tudtam volna, de tarakozni nem tudtam, sem olyan alávalóan hizelegni a nőknek. Engem csak a szegények hittak, akihez az öreg doktor nem akart elmenni s a kik rendesen adósok maradtak az orvosi honoráriummal.

Igy elégedtem már vagy két évig, lassankint mindegyre jobban elfásulva, elkeseredve. Bántott, hogy nem bírok előbbre haladni, nyomott a szegénység s néhanéha olyan kétségbeesett hangulat szállt

meg, hogy az ördög nagyanyját is nőül vettem volna csak egy kis pénzt kapjak vele s ebből a nyomoruságból kivergődjem.

De a mi vidékünkön pénzes lánynak hírét lem lehetett hallani s azok a gentry kisasszonyok, a kiknek tán lett volna valamijök, nem mentek volna férjhez ilyen istenadta orvoshoz.

Láthattam az uri kocsikat minden nap, hogy robogtak át kis városkánkon, télen a szánkákat, hogy röpitették a esörgöszerszamos tüzes lovak. Dáridó volt ennek az uri népnek egész élete. Mindig valami mulatságba mentek, vagy valami mulatságból jöttek, ragyogó, vidám arcczal, büszkén, gondtalan. S engem nem egyszer elfogott az irigység és a harag, a mikor láttam, milyen könnyen élnek mások s milyen nehezen kuczorogva tengődöm én.

Biz az nem volt valami szép és nemes érzés, de szeretném látni, miesoda szép és nemes érzések támadhatnak az emberben, a mikor a fényes fogatok mellett ott döcög el egy rozzant parasztszekéren, a mely majd kirázza a lelkét s ide-oda esuszik azon a kis szénaesomón, amit alája gyömöszöltek ülésnek.

Bezzeg az öreg doktorért, aki annyit sem törődött a betegeivel, mint egy macskával, azért hintót küldenek s pompás ebéddel várják, mert az öreg

ár 4.
S.
háznál
ly
t 8 I
-
Miksa
98-3-1
y.
kép-
trachit
itván:
16-ik
egyzői
meg-
1-én.
g.
Képes árjegyzék kívánatra ingyen.

10

miből aztán több jutna a korcsmárosnak, mint az asszonynak, gyerekeknek. Visszaütasítják az aratással járó intenzívebb munkakifejtést és olcsóbb szabályozását követelik a mezei munkaidőnek is, mint azt a gyáripar munkásainál látják: „*Ha nem is lesz olyan piros a buza — mondja egyik apostoluk — de legalább ne fesse azt pirosra a munkás vére.*”

A munkakerülés legezinikusabb megnyilatkozása tűnik ki egyik hirhedt vezérük ama szavaiból, hogy „*Mi nem elégszünk meg többé azsal, a mivel apáink megelégedtek.*”

És mit akarnak hát a kevesebb munka és nagyobb fizetésen túl még ezek a népbolondítók? Hát se többet, se kevesebbet, mint az „*általános szavazati jogot*”, akkor — úgyvond az egyik kolompós — *majd kiséperjük az országházat.* És ennek az istent és hazát megtagadó dologkerülő proletariátusnak éppen ezt a követelését tapsokkal fogadja az ellenzéki sajtó!

Van igenis a föld népének sok és igazolt sérelme, de nem ott, a hol a most Budapesten ülésezett „*kongresszisták*” keresik, és orvosolhatók is azok, de nem az általuk követelt módon. A kormánynak állandó gondoskodását is képezi a bajok orvoslása, de ezeknél a munkakerülőknél a legjobb akarat is kárba vész. A valódi mezei munkásosztály sorsát kell javítani, azt istápolni, támogatni és védeni, első sorban a dologkerülő néplázitók, azután a saját tehetlensége ellen.

A mi pedig az „*agrár szocialisták*”-nak nevezett csöcseléket illeti, ennek a körmére kell ütni és azontul a saját bölcsessége- és sorsára bízni, mert ez már csak a maga kárán fog tanulni, ha tud még egyáltalán okulni, és ha nem tér észére, majd elbánik velük a tervezett sztrájkukkal együtt járó *éhség.*

Politikai hir.

Minisztertanács.

Minisztertanács volt a kormányelnökségi palotában. A kabinetnek legközelebb Bécsben időzött tagjai előterjesztést tettek a minisztertanácsnak az ottani értekezletekről.

Külföld.

Heczekkáplánok a szomszédban.

A szerbiai püspökök a püspöki szynodusnak nemrég hozott határozata értelmében egyházmegyéjük papságához pástorlevelet intéztek, a melyben a papságot a legnagyobb nyomatékkal intik arra, hogy a mindenféle politikai agitációktól tartózkodjanak. A nagy közönség, a mely sajnálattal és ellenszenvvel nézte, hogy a papság a politikai üzemekben való részvétele folytán miképen vonatik el tulajdonképeni hivatásától, a legnagyobb elismeréssel fogadja a szerb püspöki kar lépését.

A német császár Oroszországban.

Biztos forrásból hírlik, hogy *Muraviev* gróf orosz külügyminiszternek berlini látogatása alkalmával a német császári párnak Oroszországban teendő viszontlátogatása is szóba került és kielégítő elismerést nyert.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 4.

Az ülés legelejét zajos, lelkesült éljenzés zaja verte föl. *Lukács* László pénzügyminiszternek szólott, aki közkedveltségű reformot nyújtott be: a kis lottó eltörlését. Nem volt pártkülönbség; egyhangú elismerés zuggott fel a javaslat benyújtásakor.

Azután ismét színházi vita volt. *Zichy Jenő* gróf új házat kért a nemzeti színháznak. *Fenyvessy Ferencz* a vidéki színészet érdekeit karolta föl és ajánlotta a kormány kiváló figyelmébe. Azután a leghatározottabban visszautasította *Benyovszky Sándor* gróf

állítását, mintha a nemzeti színház nemzeti jellege kivánni valót hagyna fönn. Ez nem áll. A nemzeti színház feladata magaslatán áll s a mi nemzeti jellegét illeti, ez irányu hivatását is a legszebben és legsikeresebben tölti be. *Benyovszky Sándor* gróf félreértett szavait igazította helyre.

Perezel Dezső belügyminiszter egyenként honorálta a felhozott mozzanatokat. A legfontosabb, a nemzeti színház új épületének kérdése, komolyan foglalkoztatja a kormányt s reméli is, hogy ez a kérdés, amelyben már javában folynak a tárgyalások, mihamarabb dülőre is jut. Épen azért feleslegesnek tartja *Zichy* javaslatát.

A kolozsvári színház ügyében teljesen egyetért *Hegedüs Sándorral*. A rendezés kérdése eddig is csak finanziaális okokon mulott. Alapos reménye van rá, hogy a kolozsváriaknak már nem sokáig kell várniok.

Az orfeumokra külön is felhívta a főkapitány figyelmét s ebben a tekintetben is a helyzet javulása elé jogos várakozással nézhetünk.

Az élők helyesléssel fogadott megnyugtató felvilágosítások után *Zichy* visszavonta indítványát s a Ház megszavazta a tételt.

A közegészségügyi tételnél *Papp Samu* nagyon szép beszédet mondott. A közegészségügy propagálását sürgette és sok tanulságot mondott a pestisről is, amely olyan borzasztóan pusztit keleten. A körorvosok helyzetének javításától sokat remél és épen azért a legmelegebben ajánlja a miniszter figyelmébe ezt az ügyet.

A szakszerű és tanulságos beszéd élénk helyeslést keltett s azután *Thaly Kálmán* szólott a közegészségről.

Majd Bernády György szólott rendkívül hosszasan, de a hosszadalmassággal teljesen arányos érdekességű beszédet mondott. A közegészségügynek csaknem minden ágára kitért s azoknak szanalási módjaira hívta föl a kormány figyelmét. A gyógyszerészeti kérdéssel is behatóan foglalkozott és sok megszívlelni valót mondott.

Itt a vitát megszakították és *Bánffy Dezső* br. miniszterelnök felelt *Kossuth Ferencz* interpellációjára az orosz kancellár utjáról. Az interpelláció indokolását kifogá-

nagy gourmand. Engemet csak valami jajveszékeltő szegény parasztasszony vár, akinek az urán már nem lehet segíteni, ha ott maradok is mellette a dohos szobában egész éjjel. S ha meghal, még engem átkoznak!

— Megölte a doktor.

Ebben az időben történt, hogy egyszer én értem is hintó jót. De nem beteghez hívtak, csak halottkémnek kellett átmennem *Kengyelesre*. Az öreg *Csathó* hirtelen meghalt, ami különben nem volt váratlan dolog, régóta szivbajban szenvedett.

— Tessék kimenni és kiállítani a halottbizonyítványt, mondta kollégám a vén doktor, aki *Csathóéknak* házi-orvosa volt.

Elmondta aztán hogy az öreg urat szivszélhűdés érte s ő már csak holtan találta.

— Tudtam, hogy előbb vagy utóbb ez lesz a vége. Kár volt neki megházasodni.

Különben nem igen sajnálta senki; dolyfős, durva, rossztermészetű vén ember volt, gyötörte a fiatal feleségét, aki egészen gyermek volt szegény, mikor hozzáadták. De gazdag volt az öreg s a házassági szerződésben minden vagyonát feleségére hagyta holtá után.

No most szegény fiatal asszony legalább föl szabadul. Azt beszéltek, hogy az öreg, mikor kitört rajta a féltékenységi düh néha meg is verte szegényt s hogy egyszer már a kutba akart ugrani a szegény asszony, az utolsó pillanatban mentették meg. Amikor megérkeztem *Kengyelesre*, a fiatal asszony maga jött előmbe. Meglepett szépsége és fiatalsága mert én még eddig soha sem láttam. Na gyon sápadt volt, a mi ily esetben természetes, de azért igen szives és nyájas volt hozzám. Megkínált egy csésze teával:

— Csak igya meg, kérem, mert ebben a nagy hidegben átfázhatott.

Jól esett gondoskodása s mindjárt olyan rokonszenvet éreztem iránta. Aztán bevezetett a halotthoz ő maga, nem valami cseléd által vezetettet be.

— Tintát és papirost, majd a férjem szobájában talál, szólott halk, szelid hangján.

Odaléptem a beteghez megvizsgáltam. De rögtön gyanus jeleket vettem észre. Amint megdöbbenve, félig-meddig ösztönszerűen, akaratlan hátratekintek, látom, hogy a fiatal asszony kifeszült homlokkal, ijedt szemekkel néz reám és még sápadtabbnak látszik mint az imént.

Rettenetes gyanu ébredt föl bennem. Hiszen nem kellett hosszabb vizsgálat

sem, láthattam, hogy a halott meg van mérgezve s csak az öreg doktor hanyagsága és felületessége kellett hozzá hogy azt valaki észre ne vegye. Hihetőleg meg sem nézte a holtat, csak rámondta, hogy szivszélhűdés.

A szép asszony talán tölem is azt várta s most kimondhatatlan rettegéssel, csaknem kővé meredve állt ott a szoba közepén. Ajka megmozdult, de nem szólt.

En magam is alig tudtam, hogy mit mondjak, annyira megrendített ez az eset.

— Sajnálom, nagyságos asszonyom, de a temetési engedélyt nem adhatom ki.

— Miért? dadogta a fiatal asszony halálsápadtan.

— Mert a halott nem halt meg természetes halállal.

— Azt hiszi...?

Szava elakadt, nem bírta tovább mondani. De nekem nem lehetett hallgatni.

— Jelentést kell tennem a hatóságoknak, mondám. — A mérgezés tünetei nagyon világosak.

Nem sikoltott föl, egy hang sem tört ki ajkán. Talán azon gondolkozott, hogy mit feleljen, de nem talált mentő gondolatot s csak azután susogta reszketve:

— Miért akar engem elárulni?

solta első sorban, amennyiben a képviselőház befolyását a külügyek intézésére soha senki kétségbe nem vonta. Amidőn tehát Kossuth a legutóbbi trónbeszéddel e mellett az ő vádjai mellett is argumentált, olyan tévedésbe esett, ami annál csodálatosabb, mert ezt a tévedését korrigálták már a felirati vita alkalmával is.

Egyébként pedig konstatálja, hogy téves Kossuth Ferencnek az a logikája is, a melylyel az orosz külügyminiszter utjából az európai békére veszedelmes fordulást következtet. Ellenkezőleg áll a dolog. Alapos remény van arra, hogy Muravjev útja, amely elvezetett a velünk szoros szövetségi viszonyban álló német udvarhoz is, csak jó következményekkel fog járni a békére nézve.

Ebben felel az interpellációra s kéri a felelet tudomásul vételét.

Miután a Ház az általános helyesléssel fogadott beszédet tudomásul vette, az ülés véget ért.

Népszerű előadások Hajdumegyében.

Debreczen, február 5.

Egy idő óta erős propaganda folyik felolvasó asztaloknál, napi sajtóban, szakfolyó iratokban és kultur egyletek keblében azon eszme mellett, hogy az általános műveltség elemeit minél szélesebb körben kell elterjeszteni; a tudomány, az előre törő emberi szellem vívmányait meg kell ismertetni a nagy közönség minden rétegével, hogy ez aztán kedvet, alkalmat kapjon a maga javára fordítani azokat. Az általános műveltség ezen általánosítása felé sok módon törekszenek az emberiség fátylatartói s a társadalom külön külön munkálkodó, szétágazó és gyakran széthúzó elemei között műveltség-terjesztő intézményekből kovásolják az összekötő kapesokat.

Színházak, muzeumok, könyvtárak, előadások és a Budapesten most tervezett „Universum“-féle intézmények mind arra valóak, hogy tovább fejlesszék az élet

zajában küzdő emberben azt, a mit az iskola megkezdett, be nem végzett, vagy a mit az ember elfelejtett, mióta kikerült az iskola falai közül.

Az angol az általános ismereteket az university extension intézmény meghonosításával teszi hozzáférhetővé a társadalom minden osztálya-, a köznép számára. Ez az elnevezés szórul-szóra azt jelenti: az egyetem kiterjesztése. Az angol egyetemek tanárai és hallgatói kijárnak a vidékre s ott rendszeres előadásokat rendeznek, melyeken a hallgatókat bizonyos tudomány szakokból kiképezik sőt képeztik is.

Az university extensionnak magyar talajba való átültetése az, ami mostanában különösen foglalkoztat sok elmélet. Pár évvel ezelőtt *Guttenberg* Pál egy előadás keretében a létesítendő debreczeni protestáns egyetemnek szánta azt a feladatot, hogy meghonosítsa nálunk is ezt a speciális angol intézményt. Persze még akkor vérmes reményeket tápláltunk a debreczeni egyetem létesítése iránt, amelyek azóta lassacskán szétfoszlottak, mint az álom és hiu ábránd képek.

Hanem azért egyetem nélkül is meghonosodnak és elterjednek Debreczenből az efféle előadások. Különbö is kitünő talaja van ezeknek Debreczen vidékén. A nép századok óta megszokta, hogy szellemi táplálékát Debreczenből meríti. Innen kapta zsoltárait, imádságos könyveit, legkedvezőbb olvasmányait; itt gyuladt ki először a reformáció fénye, amely bámulatos gyorsasággal, igazán a fény terjedésének gyorsaságával áradt szét az egész nagy magyar alföldre; a debreczeni ősi főiskolából kerültek ki, kerülnek ki ma is papjai, tanítói; innen szállanak ki sátoros ünnepeken a legatusok, akik az ifjuság tüzevel, lelkesedésével predikálják a nép előtt az evangéliumot. Debreczen a szellemi központja közel négyszáz év óta ennek a nagyelterjedésű magyar és kálvinista vidéknek.

Egészen természetesnek találja tehát a nép, ha nem csupán a hitélet szellemi táplálékát és vezetőit, hanem a műveltségnek más egyéb eszközeit is Debreczenből kapja.

Még a bizodalma is nagyobb ezek iránt.

A kollegiumi ifjuság a legatió ősi intézményét már megkísérlette a modernkor igényei szerint kiterjeszteni abban az irányban, hogy a vidékre kiszállva, nem csupán predikáljon a népek, hanem a világi tudomány, ismeretek és a napirenden lévő nagy társadalmi kérdések köréből való előadásokkal is terjessze az ismereteket. Ugy tudjuk, hogy a tett pár kísérlet szépen bevált és mindenütt élénk tetszéssel fogadták diákjainkat.

Sajnos, hogy e kezdeményezés nem talált új követőkre s az idén már egyetlen ilyen kirándulásról sem hallottunk.

Hasonló czéllal, más irányban és több sikerrel indult ki a gazdasági tanintézet kebeléből az university extension-szerű előadásoknak egy sorozata, mely valósággal az uttörés munkáját végezte s pedig olyan eredménnyel, hogy előreláthatólag az ország más részein is mihamarabb követőkre fog találni.

A debreczeni gazdasági tanintézet tanárai *Szűcs* Mihály igazgató kezdeményezésére és a földművelésügyi miniszter engedélye mellett már két év óta foglalkoznak a mezőgazdasági ismereteknek a gazdák közt való terjesztésével, a gazdasági közönségnek épen azon körében, a melynek ninesen sem módja, sem alkalmára, hogy ezeket az ismereteket könyvekből és lapokból szerezzék meg; tehát a kisbirtokosok, a kis gazdák körében.

Az előző évi sikerek által felbátorítva a folyó év telén még szélesebb körre terjesztették ki az előadásokat. — Azon kívül, hogy az intézet tanárai a debreczeni gazdasági egyetemen fölkérésére öt népszerű előadás tartására vállalkoztak, Hajdúvármegye több városában és közse-

Én nem tudtam neki mit felelni, csak azt a banális szót:

— A kötelesség.

— Ó, ha tudná, mit szenvedtem! — susogta tovább lázasan.

Szinte megsajnáltam, a mint itt láttam vergődni a szerencsétlent. Oly szép volt, oly fiatal volt. S az a halott oly durva és gonosz egész életében. Hát valami nagy kár az, hogy egy ilyen emberrel kevesebb van a világon?

A fiatal asszony megragadta kezemet:

— Mibe kerül önnek egy bizonyítvány. Megírta, senki sem keresi. Vegye érte minden vagyonomat, egész gazdagságomat, a mi reám marad . . . Mindent . . . mindent!

És akkor eljött a kísértés pillanata. Az a pillanat, mikor valami titkos hang így szól hozzám:

— Nagy bolond volnál, ha a kedvező alkalmat elszalajtanád. Eddig nyomorogtál, bajlódttál, most egyszerre gazdaggá lehetsz, urrá lehetsz. Nem kell egyebet cselekedned, csak hallgatni, szép csöndesen hallgatni. Ugy lehetsz, mintha nem vettél volna észre semmit. Ki volna ezért felelősségre? Öregebb kollégád itt járt már előtte, az sem vett észre semmit. A holtat eltemetik s azzal vége. Nem kockáztatasz semmit. Még ha észrevennének valamit, akkor

sem érne semmi baj. Te nem láttad Öregebb kollégád sem látta. De ki vehetne észre valamit. Senki. Bolond volnál, ha tovább nyomorognál.

Valami szédülés szállta meg fejemet. Gazdag lehetek egyszerre, tekintélyben, tiszteletben részesülök. S nem kell érte semmi egyebet tennem, csak hallgatni. S micsoda nagy vétket követek el az erkölcsi rend ellen, ha hallgatom? Ez a szegény fiatal asszony oly szájalomra méltó.

Észrevehette rajtam a küzködés nyomait, mert mindegyre lázasabban szorongatta kezemet:

— Mentsen meg! Mentsen meg!

Csak ketten voltunk a halottas szobában. Ha kilépünk innen, ez a titok el van örökre temetve.

A csábítás oly erős volt, hogy egy pillanatra megtántorodtam. Közeleb huztam magamhoz a szép fiatal asszonyt s ő engedte magát.

Vérem hevesen lüktetett, fejem elkábult. Most egyszerre elfelejtettem mindent a gazdagságot, a mely az imént még csábított, a kötelességet, a mely a másik irányba vonszolt, a halottat, a ki ott feküdt az ágyon szederjes arczával ijesztő példál. Csak a szép, fiatal asszony könnyü testét éreztem karjaim közt, meleg,

pihegő szívét szívemhez közel, remegő ajkainak lehellelte arcomat érintette.

— Ha hallgatásomnak más volna az ára, nem a gazdaság? szoltam akkor félig magamon kívül.

— Kezei közt vagyok, lihegte elhaló hangon; — én is, vagyonom is.

De abban a pillanatban, mintha valami hideg szellő érintette homlokomat. Lángoló vérem lehült. Elbocsátottam karjaim közül a remegő fiatal asszonyt.

— Hivassanak ide más halottkémet. Én nem vagyok képes megvizsgálni a holtat s megírni a bizonyítványt. Fejem szédül, nagyon rosszul vagyok, bocsánatot kérek. Mihelyst hazaérek, beadom lemondásomat.

S anélkül, hogy megvártam volna a szép asszony feleletét, kirohantam, mint egy örült, mint egy részeg. Később hallottam, hogy azt a hirt terjesztették rólam hogy részeg voltam.

Kollégám, az öreg doktor, a ki engem aztán helyettesített, megírta a halotti bizonyítványt annak rendje és módja szerint. Az öreg Csathót eltemették s a fiatal asszony férjhez is ment másodsor. Azt mondják, jól élnek a második férjével s szerető, hü, becsületes asszony. Én nem láttam azóta.

gében is sűrűn rendeznek hasonló előadásokat.

Hajdu-Nánáson kilencz hétre terjedő téli tanfolyamot állítottak fel, hetenként három délelőtti előadással, melyeken *Kerpely Kálmán* a növénytermelés, *Ferenczy Ferencz* az állattenyésztés, *Szücs Mihály* a mezőgazdasági üzlet köréből ismertetik meg a gazdákat hasznos tudnivalókkal.

E tanfolyam január 6-án kezdődött s márczius 1-én végződik. Az érdeklődés előadásról előadásra nőtt a nánási gazdák között. Az első órán csak hetven hallgatója volt *Szücs Mihálynak*; míg a következő előadásokat már 120—150—180 gazda hallgatta; nem csak hallgatta, hanem az előadások tárgyaira vonatkozólag a legélénkebb kérdéskódések által még többet és többet is kívánt tudni; úgyhogy valamennyi órán felette tanuságos eszmé- esere fejlődik ki az előadó tanár és a nánási atyafiak között.

Egy öt holdas kis gazdától kérdezi a polgármester:

— Hogy tetszenek az előadások?

— Ugy látom, hogy sokat lehet itt tanulni — felelte a nánási ember.

Ez a válasz híven jellemzi az intézmény életrealóságát.

Hajdu-Szoboszlón is hasonlóképen téli tanfolyamot rendeznek, kertészeti és szőlészeti előadásokkal, amelyekre *L'Huillier István* az intézet főkertésze vállalkozott. Az előadások január 14, 21, 28, febr. 4, 11. és 18. napjaira tűzettek ki. Szoboszlón is nagy az érdeklődés az előadások iránt.

A kérdéskódések itt is gyakoriak.

Ezekon kívül: *Böszörményben* *Szücs Mihály*, *Sporzon Pál*, *Czajlik István* és *L'Huillier István*. *Nádudvaron* *Ferenczy Ferencz*, *Czajlik István*, *Raab Kálmán* és *Sporzon Pál*. *Kabán* *Czajlik István*, *Ferencz* és *Raab Kálmán*. *Dorogon* *L'Huillier István*, *Fekete Pál* és *Raab Kálmán*. *B-Ujvároson* *Fekete Pál*, *Czajlik István*, *Raab Kálmán*, *P.-Ladányon* *Sporzon Pál*, *Fekete Pál*, *Czajlik István*, *Szücs Mihály*, *Földesen* *Sporzon Pál*, *Fekete Pál*, *Raab Kálmán* és *Szücs Mihály*, *Mikepércsen* *L'Huillier István*, *Szücs Mihály*, *Czajlik István* tartottak januárban és tartanak februárban vasárnaponként 3—4 előadást. Mindenütt meglepően nagy számú hallgatósg gyűl össze. 120—180 ember az átlagos szám. Sőt *Böszörményben* volt rá eset, hogy *Szücs Mihályt* 350 gazda hallgatta olyan esendben, hogy eddig a légy zugást is meglehetett volna hallani.

Ez ismeretterjesztő előadások mindenkor a vidék mezőgazdasági, kertészeti, szőlészeti, állattenyésztési viszonyaihoz alkalmazkodnak. E célból *Szücs Mihály* igazgató előre beutazta a községeket s ott tájékozást szerzett mindazon körülményekről, amelyekre az előadások során tekintettel kívántak lenni. Ezek szerint osztotta ki aztán tanártársai között a szerepeket.

Az előadások kiterjednek továbbá a mezőgazdasági gépészet, a gazdasági üzlettan körére, a szövetkezetek, a takarékpénztárak, a földmivelésügyi miniszter által létesített mezőgazdasági intézmények (magvizsgáló és vegyikísérleti állomás stb.) ismertetésére. Szólanak a bevásárlási for-

rásokról és óva intenek az ügynököknek mostanában nagy mértékben elharapózott becsapásaitól való védekezésre.

Egy szóval a munkanélküli téli napok unalmasságát a falusi gazdák körében hasznos ismeretek terjesztésével üzik el az időt és fáradságot nem sajnáló derék tanárok, a kik ezáltal valóban áldásos módott választottak arra nézve, hogy a gazdasági tanintézet működését a szó igazi értelmében gyakorlati jelentőségre emeljék.

Mert hogy rövid idő múlva sokféle irányban érezhető lesz ezen népies előadásoknak üdvös hatása, az iránt még a magyar földmivelő nép erős konzervatív hajlamai mellett sem marad fenn kétség.

Csak egyetlenegy példára hivatkozunk. Földesen a közbirtokosság a regale megváltásért 90000 frt. értékű 4½%-os kötvényt kapott s ezen kívül van még mintegy 30,000 frtja, az ötvenes évekbeli kényszer államkölesön kötvényeinek eladásából. — *Szücs Mihály* fölvetette a földesiek előtt egy közbirtokossági takarékpénztár alapításának eszméjét. Az alaptőkét ez a 120.000 frt képezné. A földesiek már megértették, hogy ez a takarékpénztár a közbirtokossági tőke mostani 5000 frt jövedelme helyett nekik már az első évokban 12,000 frt jövedelmet hajtana, mely az üzlet fejlődésével és a tartalék tőke szaporodásával fokozatosan növekednék. A jövedelemből fényesen fenntarthatnák és szaporíthatnák kulturális intézményeiket, melyekért most pótdótot kénytelenek fizetni. S ezen kívül hiteligenyeiket olcsó forrásból elé githetnék ki, aminek közgazdasági előnye kiszámíthatatlan.

És a földesiek már mozognak is, hogy e közhasznú takarékpénztárt mielőbb felállíthassák.

Itt is, másutt is még egyéb jótékony hatása is várható a gazdasági tanintézet népszerű előadásainak.

NAPI HIREK.

Időjárás.

A központi meteorologiai intézetnek Debreczenbe küldött jelentése szerint a következő időjárás várható:

— Február 5. —

— Változó felhőzet. — Fagyponthoz közeli hőmérséklet. — Jelentékeny csapadék nélkül. —

— **Hajdumegye közgyűlése.** Vármegyénk törvényhatósági bizottsága e hó 12-én pénteken délelőtt 9 órakor tartja gr. *Degenfeld József* főispán elnökle alatt évnegyedes rendes közgyűlést a megye debreczeni székházának nagy tanácstermében. A közgyűlésen a tisztij nyugdíjszabály módosítására vonatkozó belügyminiszteri rendeletet, a böszörményi városi takarékpénztár sikkasztási ügyét, a közegészségügy és a közigazgatás államosítását kérő nyitrai és a magyar püspökség felállítását kérő zempléni feliratokat, a nádudvari utcakövezés, a hadházi tisztújítás ellen beadott felebezés ügyét és a községek záró számadásait tárgyalja.

— **Számonkérő szék.** Hajdúvármegye skontrális széke ma délelőtt 10 órakor gróf *Degenfeld József* főispán elnökle alatt ülést tartott, amelyen a tisztviselők tevékenységét vizsgálták felül.

— **A katonai kórház építése.** A katonai kórházra nézve a honvédelmi miniszter és a temesvári hadtest parancsnokság új építési program megállapítását követeli. Tegnapelőtt ült e tárgyban össze a vegyes bizottság, melynek tagjai voltak: Debreczen város részéről *Simonffy Imre* polgármester *Ábrahám László t. főügyész*, dr. *Sárváry Gyula t. főorvos*, *Stahl Géza t. főmérnök*, *Latinovics Mihály kir. főmérnök*; a katonaság részéről *Stipanovits Jaroslaw alezredes*, *Tröster Károly százados*, dr. *Blasius ezredorvos*, *Korompai Brunswick Ede hadbiztos* és *Lanzendorfer Ferencz mérnök* főhadnagy. A katonaság nem fogadja el a régi kórház telkét és az ott lévő épületek kibővítését, hanem egészen más helyen való építkezést sürget. A város képviselői azonban ragaszkodtak a régi telekhez; amennyiben pedig ez a telek mégis elfogadhatnák és azon új épületek előállítását kívánhatnák, felettes hatóságaik kinyeréséig a nyilatkozat tevésére halasztást kértek. Ezen megállapodásról fölvetett jegyzőkönyvet ma délelőtt irták alá mindakét fél részéről.

— **Nevezetes házak megjelölése.** A Csokonai kör — a mint ezt a választmány tegnap elhatározta, még ez év nyarán emléktáblával fogja megjelölni a nagy *Sinay Miklós* lak és halálzási házát, a melyben most *Tóth Sámuel* egyházkerületi főjegyző lakik; a tudós *Fazekas Mihály*, Csokonai kortársa és barátja lakó házát, illetőleg ennek a helyén emelkedő „*Corsó*”-kávéházat és *Széchenyi* utcán a *Várad Szabó* házát, amelynek 1714 ben egy éjjel vendége volt *XII. Károly* az oroszverő híres svéd *Károly*. Az emléktáblákat ünnepélyesen helyezik el s ezeket később a többi történelmi nevezetességű házak megjelölése követi.

— **A vidéki hírlapírók szövetségének új tagjai.** A városi tisztviselők jó példával mennek elől. Egymásután iratkoznak be az újságírók nyugdíjgyesületének pártfogói közé. Ma *Roncsik Lajos* tanácsnok és *Stahl Géza* főmérnök iratkoztak be pártoló tagul három évi kötelezettséggel.

— **A Csokonai-kör** legközelebbi felolvasó ülését kivételesen esütörtökön, febr. 11-én tartják meg a városbáza nagytermében. Egyik vonzó száma lesz az ülés programjának *B. Ruzsinszky Ilona* éneke.

— **Kitüntetett bíró.** A király *Nagy Károlyt*, a debreczeni kir. törvényszék egyik legkiválóbb bíráját az igazságügy-miniszter előterjesztésére királyi táblabírói czímmel és jeleggel tüntette ki. A kitüntetéshez, mely az igazi érdem legfelsőbb elismerése, öszintén gratulálunk.

— **A Telegdyszinművelődalmi** alapítvány ügyében a Csokonai-kör választmánya megbizta *Géresi Kálmánt*, *Szilágyi Károlyt* és *Benedek Jánost*, hogy a belügyminiszter által kívánt alapító oklevelet és pályázati tervezet készítsék el.

— **Egy évi közigazgatás.** Ma küldték meg Debreczen város törvényhatósági bizottsági tagjainak a polgármester 1895. évről szóló jelentését, mely nyolcz nyomtatott iven tárgyalja világosan és statisztikai adatokkal magyarázva a város közigazgatását. Az érdekes kiadványt ajánljuk a város atyák figyelmébe.

— **A Kazinczy pályázat.** A Csokonai kör tegnapi üléséből áttette a kaszinó választmányához a *Kazinczy* pályázatra beadott művek bírálatát, melyet február

9-dikén hirdettek ki. A bírálók a kitűzött díjaknak több pályamunka között való megosztását javasolják.

— **Esküdtársi tárgyalások.** Lesz dolguk az első negyed esküdtársainak a legközelebbi időben. **Igyártó Sándor** a debreczeni törvényszék elnöke ugyanis négy sajtóperben a következőleg tüzte ki a tárgyalásokat: 1. **Horváth Gyula** zilahi lakosnak **Fényad Bálint** zilahi lakos elleni rágalmazás és becsületsértés vétsége miatt folyamatba tett sajtó perében az esküdtársi tárgyalás **1897. február 27-ik napjára.** 2. **Márk Endre** ügyvédnek **Mile Pál** elleni rágalmazás és becsületsértés vétsége miatt folyamatba tett sajtó perében, **1897. márczius 6-ra.** 3. **Szabó József** városi főszámvevőnek **Gily Ede** hírlapíró elleni becsületsértés és rágalmazási sajtó perében, **1897. márczius 13-ra.** 4. **Szende Zsigmond** budapesti lakos által **Friedrich Hermann** nyiregyházi lakos ellen becsületsértés miatt folyamatba tett sajtóperében folyó évi **márczius hó 22-re.**

— **A kongrua bizottság tagjai.** A debreczeni kongrua összeíró küldöttségbe a tanács tegnapi üléséből a lemondott **Körner Adolf** helyére tagul **Roncsik Lajos** kultur tanácsnokot, az ő helyére pedig jegyzőül **Varga Károly** első aljegyzőt választotta meg.

— **Népművelő egyesület.** Hajdu József debreczeni születésű budapesti bankhivatalnok gr. Degenfeld József főispánnal indítványt adott be a városi közgyűlésen leendő tárgyalás végett az iránt, hogy Debreczenben bécsi és berlini mintákra népművelő egyesület alakíttassék, mely népszerű felolvasások rendezése, népkönyvtárak alapítása s efféle intézményekkel terjesztendő az általános műveltséget, főként a köznépi rétegek körében. A tanács azonban úgy gondolkozik és igen helyesen, hogy az ilyen egyletek alakítása nem lehet a városi hatóság feladata; a társadalom van hivatva ilyen társulások szervezésére. Annyit mégis megígért a tanács, hogy ilyen ezélű egylet működését kész erkölcsileg esetleg anyagilag is támogatni.

— **Debreczeni és hadházi országos vásárok.** A kereskedelemügyi miniszter — amint már írtuk — hajlandó beleegyezni abba, hogy a tavaszi országos vásár Debreczenben a már meghirdetett napok helyett egy héttel előbb, április 6. és következő napjain tartassék meg; csak előzőleg a 30 kilométernél közelebb eső városok községei beleegyezését eszközölje ki a tanács. Hadház sietett a válaszzal; nem csak kifogása nincs az idő megváltoztatása ellen, sőt azt a közönség érdekében állónak tekinti. Viszonzásul ezért az előzetes engedélyt annak igazolását kéri a hadháziak Debreczen város tanácsától, hogy ő náluk már ember emlékeztetése tartatnak vásárok.

— **A debreczeni zárda fejlesztése.** A debreczeni zárda fennállása alatt olyan nagymérvű látogatottságnak örvend, hogy a jobb szánnyát is ki kell építeni s a megvett ízr. imaházat internátussá kell átalakítani. **Stegmüller Arpád** debreczeni építész **Schlauch Lőrincz** bíboros püspök megbízása folytán kora tavasszal megkezdte a további építkezést.

— **Gesztenyesítő vasutassok.** A debreczeni vasutasok főgesztenyesítője jelent meg ma szerkesztőségünkben és kijelentette, hogy a siker dicsősége nem őt illeti, hanem **Laszgalner Kálmánt, Radó Józsefet** és **Molnár Istvánt** is, akik derekasan dolgoztak a sikerért. Szívesen konstatáljuk ezt, valamint azt is, hogy a gesztenyesütésen tagadásuk daczára **Naszády Iván** tablábíró, **Géressi Kálmán** tanterületi főigazgató és **Csiky Lajos** főiskolai anár is jelen voltak.

— **Debreczen város közigazgatási bizottsága** február havi ülését ma délután tartja meg gróf Degenfeld József főispán elnökelete alatt.

— **Egy évi torgalom.** A polgármester 1895. évről kiadott jelentése szerint a postán érkezett levél 1.231.800, ajánlott levél 101.600, csomag 108.480, pénzes levél 11.120 és utalvány 128.805 darab 3.627,152 frt értékben; Debreczenben feladott ajánlott levél 125,080, csomag 94,460, pénzes levél 12,740 és utalvány 93,590 darab 4.390,346 frt értékben. A városba érkezett 48,298, itt feladott 54408 távirat. A két debreczeni állomáson kiadott 527,784 személyjegy, 17,291 podgyász, gyors- és teheráru 205,310 tonna.

— **Pályázat mérnöki hivatalra.** Debreczen város egyik mérnöki hivatala, melylyel 1800 frt és 250 frt lakbér van összekötve, **Stahl Géza**nak főmérnöké kinevezetése által megüresedvén, arra gróf Degenfeld József főispán pályázatot tüzött ki. Pályázati kérvények február 28-ig adhatók be.

— **Családi sirbölt a macson.** **Steinfeld Mihály** a macsi uradalom birtokosa pusztamacsi kastélya mellett családi sirböltöt készülni építtetni s erre a városi tanácshoz engedélyért folyamodott. A tanács a kérvényt véleményezés végett a tisztifőorvosnak adta ki.

— **Nem szabad fogat huzni.** Egyik debreczeni borbély S. Gy. a belügyminisztertől engedélyt kért foghuzás és fogművészet gyakorlására. De a miniszter S.-nek azt nem engedte meg, miután épen pár héttel ezelőtt kelt rendeletében képesítéshez kötötte a foghuzás mesterségét.

— **A szigeti vasutasok mulatsága.** Szigeten a vasuti altisztek **Kubányi Arpád** állomásfőnökkel élükön fényes bálát rendeztek 3-án este. A bálterem díszlete egy zuzmarás ablaku vasuti órház volt, amelynek ablakában cserepekben üde rózsák nyíltak. A bálanya **Kubayné Meszlényi Berta** volt, akinek udvarában megjelentek **Kuffka Kálmán** kir. tanácsos, alispán, **Papp Ferencz** polgármester és a város több notabilitásai. Az éjfélkor Debreczenből érkezett vonattal átrándultak **Dobieczy Sándor** üzletvezető, **Ericz Ernő**, **Kugler Mihály** és **Rácz felügyelő**k, akiket nagy lelkesedéssel fogadtak.

— **Szüllők keresztetnek.** Tegnap délután az Árok-utcán egy 3 évesnek látszó kis fiú üdöngött a hidegben, egy szál ingecskében. Jóságú emberek szánakozva kérdezősködtek volna tőle kiléte felől, de a kicsike bizony nem tudott még azokra felelni. Bevitték hát a hidegről a 722. számú házba, ahol gondozás alatt marad addig, mid szülei nem jelentkeznek érte.

— **Rövid hírek.** **Somogy** községben, mult hó 27 én, **Totula Károly**, 10 éves fiúval, néhány munkás annyi pálinkát itatott meg, hogy a gyermek belehalt. **Örvenden** a napokban **Kocsis János** kerülő, az erdőben megsebesített egy vadkant s az dühösen nekiment és életveszélyesen összemarczangolta. **Temesvárott** a mult héten **Máthé Borbála** 81 éves asszonyt egy kocsi elgázolta; az asszony sérüléseibe belehalt. — **Högyészen** a napokban **Kohlmann Gyula Müller** Jánost vadászat közben, véletlenségből meglötte. A sebesült állapota nagyon komoly.

x **A valódi és a hamis Zacherl.** A bécsi törvényszék a minap érdekes védjegy pört tárgyalta. A három vádlott a végből egyesült, hogy a Zacherl-féle híres rovarporknak hamis gyártmányokkal konkurrencziát csináljon. Minthogy közülük az egyiket véletlenül szintén Zacherlnek hívják, ők is e népszerű néven bocsátották forgalomba. A törvényszék mindhárom vádlottat vétkesnek mondta ki, közülök kettőt hét hónapi és egyet egy hónapi börtönrre ítélte, azonkívül az összes

költségek megfizetésében elmarasztalta őket. A megokolásban a törvényszék súlyosító körülménynek vette, hogy a hamisítók még az igazi Zacherl gyártmányok védjegyét is utánozták és így a közönséget tévedésbe ejtették.

Táviratok.

— *A Debreczeni Ellenőr* saját tudósítójától. —

Ugron Gábor fellép.

Budapest, február 5. **Sima Ferencz** szentesi mandátumának megsemmisítése esetén **Ugron Gábor** lép fel képviselőjelöltnek Szentesen, s ha igazolják, **Sima** lemond Ugron javára.

A kiállítás deficiztje.

Budapest, február 5. **Dániel Ernő** kereskedelmi miniszter törvényjavaslatot terjesztett elő az ezredéves kiállítás 550000 forintos deficiztjéről, a mely a mult évi zárszámadásokban a kereskedelmi tárca előirányzat nélküli kiadásaként elszámolandó.

Lavina.

Budapest, február 5. Déváról jelentik, hogy a Retyezát havasairól legördült hólavina a közsételep munkásait kunyhóstól eltemette. Kettő meghaltak, tízennégyen megsebesültek.

Gyár égés.

Budapest, február 5. **Mühlhausenből** távirják, hogy ott **Dölfusz szövőgyára** ég. A kár eddig 800,000 frt.

Gázrobbanás.

Budapest, február 5. **Silberer** kerepesi uti korcsmájában gázrobbanás volt. Kettőn súlyos, többen könnyebb sérüléseket szenvedtek.

Lavinától lesodort vadászok.

Budapest, február 5. **Chamberiből** sürgönyzik, hogy **Joaversatte Gaganál** a lavina egy csapat alpesi vadászt a mélybe rántott. Hárman meghaltak, számosan megsebesültek.

Színház.

* **A bányamester.** A Zeller bájos ikeroperette szerzeményei közül a fiatalabbik, a bányamester került színre tegnap este színházunkban, nagy közönség előtt. Mindjárt az első felvonásban kellemesen lepte meg a közönséget a megfelelő, izléses díszlet, melyet **Komjáthy** sokkal nagyobb figyelemmel, az esemény színhelyéhez illőbben állított ki, mint elődje. Akkor egy hegyet állítottak a háttérbe, melynek tetejére másztak a bányászok, míg most, igen helyesen, egy sötét bányaureg tángott a nézőtérre, előtte sineken a bányász taliga várakozott indulásra. A második felvonásban meg igazán meglepően impozáns volt a hercegi kastélynak ünnepélyhez feldíszített terme. A csinos bányászöltözöttek s a női kar egy részének szintén bányász ruhákba bujtatása emelték a külső hatást. Az előadás általános sikerére azonban nagy befolyással volt a tavalyi társulat előadásával való önkénytelen összehasonlítás. Az est fénypontját ezuttal is a **Ruzsinszky** gyönyörű éneke képezte, kinek **Fichtenau** gróf kisasszony különben is egyik kiváló szerepe. Már belépésénél sűrű tapsokkal fogadta a közönség kedvencét. **Békassy** a czimszerepbe kitűnő hangulatot vitt s szépen énekelt. **Locsarekné** (Zwackné) pompás kedélyével állandó derűtségben tartotta hallgatóit. **Sziklay Zwackjánál** már **Tiszay** jutott eszünkbe, Nagy Imre tenorja nem pótolhatta **Német Jánosét**, **Rubos** helyett **Nyilassit** képeltük a szerepbe illőbbnek. — **Kapossy Nellyje** gyöngébb a **Margó Zelmáénál** s túlélénységével vidékiességre emlékeztetett. Különben csinosan énekelt. A szép vadász terczettét magától alkalmazott

hang betétekkel rontotta el, ami fel is tűnt. Ezeket leszámítva az előadás könnyen gördülő, összevágó volt. Karok zenekar precíz működtek, ami a *Ligeti* érdeme.

* **Avasánapelőadás.** Vasárnap este *Than Gyulának* „Paraszthűség” című népsziumművét játsszák a debreczeni színpadon. A *Paraszthűség* nem először kerül színpadra, már harmadéve szép sikert ért el a debreczeni színpadon. A vasárnapi előadásnak különösen az kölcsönöz érdekességet, hogy abban a színjátszást legkitűnőbb erőt vesznek részt. Játsszanak a népszínműben: *Komjáthyé, Komjáthy János, Békéssy Gyula, Sziklay Miklós, Püspöky Imre, Kaposi Józsa, Locsarekné Gizella, Szilágyi Vilmos, Bartha, Beczkóy* stb. A népszínműből tegnap és tegnapelőtt már próbát tartottak szereplők.

Munkácsy megőrült.

Mégis le kell írunk ezt az iszonyú szót ezt a kétségbeesítő tény: *Munkácsy megőrült.* Berlinből kapjuk a következő táviratot:

Bonnából érkező jelentés szerint *Munkácsy Mihályt Gogeborgból*, ahol eddig tartózkodott, az eudista szerzeteseknek *Bonn* mellett levő magántérbolydájába szállították.

Amit családja titkolt, barátjai tagadtak vagy szépítgetni igyekeztek, de amit orvosai már a nyáron megjósoltak: be következett; az istenáldotta fényes elme megzavarodott és a képek benne összefolytak, a géniének vége van. És a lángész átváltozása örületté: alig néhány évtizedig tartott; *Munkácsy* még az ötvenesben van. Igaz, hogy szokatlanul sokat és roppant gyorsan alkotott ez idő alatt, mondják hogy ebbe veszett el, az izgatottságot, rohamos és sok munkába. De sokat élt is; változatos és igen intenzív életet. Szép, szerencsés, erős — és talán — boldog férfi volt, dícsőség kegyeltje, sokak irigyletje, most — nem. Betetiék egy messzi eső privát gyógyintézet falai közé, hogy ne lássák végtéig összeomlan azok, akik szerették, akik — nem szerették.

A mint mi a nagy, menthetetlen beteg kór történetét tudjuk, *Munkácsy* nem mániákus, nem tébolyodott, hanem agylágyult, tehát az a betegség érte el, a mely a férfit rendes körülmények között három esztendő alatt szokta kivégezni. Tudunkkal a szegény mester már csaknem egy esztendeje paralitikus. E betegségnek kezdődő stádiumát meg is állapította rajta *Laufenauer*, kezelő orvosa. Folyvást a feje fájt, hebegve beszélt és energiája elveszett. A szelíd, jókedvű, ember minduntalan jeleneteket csinált, dühös, szóváltásokba elegyedett. De már előbb is beteg volt. Ecce *Homóját*, már súlyos lelki bajának depressziója alatt fejezte be. Egyébként is az utolsó tizenöt évben idegbaj gyötörte, a melyet *Charcot* professzor Párisban már 1886-ban gerinczagy sorvadásnak konstataált. Ez a baja gyöngyült vagy legalább is nem haladt előre, mig nem utolsó időben hirtelen tovaterjedt és a mi nem ritka pathologiai jelenség: a betegség tovafejlődött a gerinczagyról a nagy agyra, a paralizis progressiva is föllépett.

Most már, a mint mi értesülünk, a szegény ember szenvedései elmúltak, öntudata meggyöngyült, elméje hűdött, gyermek lett belőle. Csak ne szenvedjen, csak ne tudja állapotát! Ha nem tud számot adni állapotáról, a minthogy az ilyen beteg alig tud, akkor még ezzel a szörnyű sorssal is meglehet békülni. Végre is oly szép, hasznos és teljes volt az élete, mindent, a miért csak érdemes élni: élvezett és alkotásai, a melyek neki gyönyörűséget szereztek, megmaradnak utána, neve a halhatatlanság, sok munkája pedig nemzetének kincse, a mívelt világ öröme.

*Munkácsy*nak még az öszön se volt sejtelve arról, hogy elveszett. Tele volt tervekkel, igen nagyokkal és elhitte orvosainak, hogy ha kiheveri utolsó nagy munkájának fáradsárait, minden jó lesz, újra hozzáláthat nagyban a munkának. Fején a jeges burnuszszal: füttyült, rajzolt, történelmi képeihez skiccelt. Egyik legutolsó rajza: önönmaga, egy sovány oroszán alakjában. Rajz nélkül alig tudott ellenni, de az írást már a nyáron is nehezen bírta, egy egy soros emlékmondatot kinnal tudott csak lemásolni. Szórakozott, mondták. Ő maga is megvigasztalódott hamarosan és nevetett magán. Nem, nem vette észre, hogy az alattomos baj mint hálózza be hatalmas agyát.

Mély szomorúsággal jegyeztük ide, hogy mint aggódtunk érte a nyáron és mint vagyunk most már vigasztalhatatlannak. Most már nem áltathatjuk magunkat hiábavaló reménnyel és nem kívánhatunk neki más egyebet, minthogy: csak ne szenvedne, ha homály borult elméjére, ne villogjon azon át öntudata. Béke és nyugalom legyen vele, míg e földön él, ha elmúlik közülünk — övé az örök világosság, a halhatatlanság, mely fényeskedik az életben maradtaknak.

A bibliás emberek.

Az új hit.

Írta: *Ujlaki Antal.*

Arról van szó, hogy a magyarok győző hadseregének, a huszároknak ivadéka nem akarnak fegyvert fogni, inkább seregestől vonulnak a börtönbe.

Naponkint ujságolják a lapok, hogy az ország egyik-másik részében tömegesen válnak ki az egyházból magyarok, oláhok és szerbek. Szánakozó mosolylyal vagy könnyen vesszük e híreket. Tudjuk, hogy szédett, vetett népről van szó, a kiket kísérelünk, alig érdemesítjük őket arra, hogy drága polgári fejüket megcsóváljuk, mivel ügyefogyott, ártalmatlan embereknek tartjuk őket. A tanyai közgazgatás emberei pedig úgy gondolkoznak: Nem a pusztázók, hanem a bibliás emberek pusztítják ki végkép a betyárromantikát. De a lapok mostanában oly gyakran adnak hírt függelemsértésről, hogy minden bizonyos századvégi közönyösség dacára is lehetetlen őket figyelemre nem méltatni.

Még elgondolni is hátborsóztató, hogy a lóra született magyar huszár fia, aki egyenes, mint a cédrus, erős, amilyen erős csak annak a fajnak szülötte lehet, melyből *Toldi Miklósok* és *Kinizsi Pálok* születtek és mert vitéz, nemes vér, a szíve buzog mindenért, a mi jó és a mi igazság; még csak érinteni sem akarja a fegyvert, melylyel az ősei megvédelmezték a keresztet. — Az érzelmeknek micsoda dúló elemei változtatták meg a lelküket, hogy nem találják többé jogszerűséget a fegyverben, a melylyel a törökverő ösök kivívták az igazságot.

Azzal érvelnek, hogy az emberölést szigorúan tiltja az Ur és hogy Jézus nem hiába váltotta meg vérével az embereket, a háboru pedig kifejezhetlen nyomorúságok okozója. És az új hit áldozata nem akar megtörni a hatalom kényszere előtt sem. Hiába szakítják el családjától. Hiába huzrolják börtönbe. A mint kiszabadul, újra és újra függelem sértést követ el. A kék mondurt, zsinóros szük nadrágot és a bakancsot még csak felölti, de fegyverhez nem nyúl.

Multkoriban egy alezredes hadbíró elé jöképü síheder ujoncz került függelem-sértéssel vádolták.

A nazarénus ujoncznak már két tartalékos katona bátyja ült a börtönben, a kik már, mint családos emberek lettek nazarénusokká és mikor bevonultak had-

gyakorlatra függelemsértést követtek el. Valamennyien nyomorgó család tagjai, a kiknek az apjuk fegyházban veszett el. Az alezredes hadbírónak megtetszett a nyílt arcú, szálas magyar legény. Mindenkép meg akarta menteni. Megparancsolta, hogy a kardot kössék föl az oldalára, a puskáját pedig tegyék a vállára. Két katona teljesítette a parancsot. De a nazarénus hajthatatlan maradt, ég felé emelte a két karját és föllelem nélkül, de szeliden nézett a hadbíró arcába.

A humánus hadbíró nem akart fölötte mindjárt törvényt ülni. — Először kurtavasat, majd börtöt rendelt neki. A legény panasztalanul túrt mindent.

— Nagyon erős akaratu fizkó ez, — szólt az alezredes a környezetéhez — jellemzilárd emberre szükségünk van, csak azért is megmentem.

Ismét maga elé vezette a fiatal nazarénust. Okos beszéddel igyekezett a lelkére hatni:

— Látod fiam, a katona a hazát védelmezi a fegyverével. Szép volna, ha a muszkák a talpad alól elvennék a földet és elhuzrolnák messze idegenbe a hugod és menyasszonyod szolgálónak; a templomod pedig, a melyikbe az öreg nagyanyád ájtatoskodott vasárnaponkint, földig rombolnák. Ahol az anyád, a hugod, a menyasszonyod élnek, a hol az iskolák és a templomok vannak, az a haza.

A nazarénus most már busan nézett maga elé, látszott, hogy gondolatokba mélyedt és a hadbíró elégedetten dözsölte kezét. Most már semmi kétsége sem lehetett a felől, hogy megmentett egy veszendő magyart a honvédségnek. Jósággal nézett rá és buzdította:

— Látom, hogy gondoskzol. Mert azt akartam, hogy gondold meg a dolgod. No, fiam, mntasd meg, hogy magyar vagy, hogy szereted az öreg anyád, a menyasszonyod, a hugod, a tejedő anyafölded . . . Fogd meg azt a fegyvert.

A legény már összeütötte két láb-szárát, felhuzta a vállát, — az alezredes közben diadalmasan nézett szét és már mosolygott, mikor esendes hangon megszólalt a nazarénus.

— Nagy jó uram, áldja meg a fölötünk lakozó isten, de szépen szóllott hozzá, majd meg rikatott, csak hogy nekünk nem szabad sírni . . .

— Csak bátran, bátran, — sürgette türelmetlenül a hadbíró.

— Azt mondom én nagy jó uram, hogy én úgy szeretem, olyan jó embernek tartom . . . jobbnak, sokkal jobbnak, mint a többi mindenféle urat, hogy igen szépen kérem, álljon be közénk . . . Legyen nazarénus, legyen a mi tanító-mesterünk.

Vasra verték. Ő áldást rebegett, nyilván arra kérte az istent, hogy ne büntesse meg a hatalom emberét, mert így bánik vele. A katonáknak, a kik végig huzrolták a piros téglás, ezugos gangon: rajongó lelkének extazisában diadalmasan idézte az írást:

„Az utolsók elsők lesznek, és az elsők utolsók; mert sokan vagyunk a hivatalosak, de kevesen a választottak.”

Es olyan átszellemült arccal lépett a börtönbe, mint az angyal a menyországba.

Az őrmester pedig megbaraczkolta a és foghegyről csak annyit mondott neki!

— Bolond volt a nagyapád is.

Ki tehet róla, hogy a rajongó fiu, akinek apja a fegyházban veszett el, ő maga nyomorúságban nővén föl, a világról, az életéről és az emberekről tökéletesen más fogalmai vannak, mint például a dus javadalmazású püspök unokaöccsének, vagy a milliomos fiának.

Bolond az a nazarénus, de szívós lelkü, azt mondják. Vajjon szívósság-e a makaesség, vagy a gyalázatban fetregő.

Budapestre érkeznek:

A reggel 8 ó. 40 p.-kor induló gyv.	d. u.	1 50
A déli 12 ó. 36 p.-kor induló szv.	este	8 10
Az este 10 ó. 31 p.-kor induló szv.	reg.	5 45

Budapestről Debreczenbe
indul:

A délután 3 ó. 47 p.-kor érk. szv.	reg.	9 40
Az este 7 ó. 09 p.-kor érkező gyv.	d. u.	2 15
Az éjjel 2 ó. 40 p.-kor érkező szv.	este	7 05
Az éjjel 2 ó. 40 p.-kor érkező szv. P.-Ladányig gyv. átszállással	este	9 15

Debreczenbe érkeznek:

Budapest-Nagyvárad felől	d. u.	3 47
Budapest-Nagyvárad felől gy.-v.	este	7 08
Budapest-Nagyvárad felől	éjjel	2 40
Nagyvárad P.-Ladány felől	reg.	7 40
Csak P.-Ladánytól	reg.	5 12
M.-Sziget-Szatmár felől	reg.	7 50
M.-Sziget-Szatmár felől	d. u.	12 16
M.-Sziget-Szatmár felől	este	10 16
Csak Szatmártól	este	9 58
Kassa-Miskolc felől	reg.	8 07
Kassa-S.-A.-Ujhely-Szerencs felől	déli	12 21

Debreczeni városi színház.

Folyószám 133. Bérlet 106. sz.

Szombaton, 1897. február hó 6-án.

A kis Lord.

Vigjáték dalokkal és tánczsal 3 felvonásban.

Vasárnap, február hó 7-én két előadás:
Délután 3 órakor gyermek és népeledás:

Grant kapitány gyermekei.

Este 7 órakor rendes helyárral:

Paraszthűség.

Népszínmű.

Kiadó és laptulajdonos:

„Csokonai” nyomda és kiadó részvénytársaság.

Felelős szerkesztő: Nj. Gily Ede.

Szent-Anna-utca 2530. sz. a. házban
(Kandia-utcai új saroképület)

két modern uri lakosztály

mely áll:

I. 6 szoba- és előszobából, két külön bejárattal,
összes mellékhelyiségekkelII. 3 szoba- és előszobából, két külön bejárattal,
összes mellékhelyiségekkel

f. év. május hó 1-től

kiadó.

Felvilágosítással szolgál ugyanott a házmester.
124-4-1

Csak vasárnap, Február hó 7-ig.

EDISON KINEMATOGRAPH
élő fényképek.Megtekinthető Szedlák és Vámos-féle ház I. emeletén
Előadás d. u. 3, 4, 5, 6, 7, 8 és 9 órakor.

Az első rész műsora.

1. A gyorsvonat megérkezése a párisi pályaudvarba.
2. Miss Loi Fuller híres amerikai szereplőnő táncos ó.
3. Szóváltási jelenet egy bérkeocs és vendég között.
4. Egy park jelenet. Gyermek és egy kecske fogat.
5. Schottisch tánczó ó.
6. Fogorvos és egy nő ház műtét.
7. Birkózó birkózás közben.
8. Fürdő jelenet egy uszodában.

Az igazgatóság fentartja magának a jogot a
műsoron változtatni.Jelentés. A vállalat tisztelettel indítja, hogy
Ő Felsege a király I. Ferenc Jozsef 1-96. évi
ápril 24-én egy kinematographot látogatott meg s a
nagyszerű találmány felett legmagasabb csodálkozását
fejezte ki.Helyárral: Üőhely 30 kr. Állóhely 20 kr.
12 éven alóli gyermekek felét fizetik.Intézetek, iskolák és egyesületekkel külön egyezség
kötötték. Számos látogatást kérAz igazgatóság.
115-0-5

Kiadó lakás.

A Placz-utca 1827-ik számú háznál
az első emeleti

lakosztály

(a központi kávéház felett)

1897. május 1-től
bérbeadó.Bővebb felvilágosítás Áron Miksa
irodájában, Placz-u. 1714. 128-3-2

268. K.

1397.

Hirdetmény.

Balmaz-Ujváros nagyközség kép-
viselő testülete a czélba vett trachit
kőjárda pályázati feltételeit módosítván:
a pályázati határidő folyó hó 16-ik
napjáig meghosszabbítottatik.A módosított feltételek a jegyzői
irodában a hivatalos órák alatt meg-
tekinthetők.

Balmaz-Ujváros, 1897. febr. 1-én.

Előljárárság.

Sürgönczim: Kegyelet.

Telephon 66. szám.

„KEGYELET”

Első debreczeni disz-femetkező intézet
Tisza-palota, Kenyér-piacz.Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmét a mai kor igényeinek megfelelően
felszerelt intézetemre felhívni, mely helyben a legrégebb; valamint azon körülményre,
miszerint A. M. Beschoner cs. sz. és kor. udvari szállító érczkoporsó-gyárossal tör-
tént kedvező egyezségem folytán azon kellemes helyzetbe jutottam, miszerint
t. vevőimnek az ércz koporsókat gyári árban számíthatom, a mi circa 30% külön-
bűzet az eddigi árakhoz.Femetéseket már 10 frittól kezdve a legdiszesebbig a legnagyobb figyelemmel
rendkívül jutányosan teljesíték.A midőn a n. é. közönségnek előforduló szomorú esetekben megtisztelő bizalmát
kérem, bizosítom a legszolidabb, figyelmes, pontos és legjutányosabb kiszol-
gátásomról;

kiváló tisztelettel

KERNÁTS GYULA

„Kegyelet” tulajdonosa, kózkórház szállítója.

106-10-5

Bársonykoporsós femetést 70 frittól kezdve elvállalok.



Hatásos reklámtáblákat

arany vagy ezüst préseléssel;

gyönyörű kivitelű színes rajzokkal ellátott

Üzleti reklámkártyákat

tetszés szerinti szöveggel;

Raktári nyomtatványokat;

erős vászonkötésű

Bevásárlási könyvecskéket

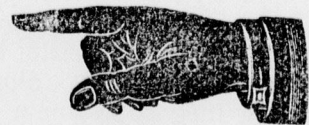
* olcsóbban mint bárhol *

CSOKONAI

nyomda- és kiadó részv.-társaság

Debreczenben.

ajánl



Mű- és Könyvnyomaa

Hírlapkiadó-vállalat

Diszmű-könyvkötészet